

# Makt & Mynt

Gustav Vasas myntning - en stilstudie i politisk propaganda



Stockholms universitet  
Uppsats (II) i arkeologi  
Vårterminen 2022  
Elisabet Sannas  
Handledare: Jens  
Christian Moesgaard

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b>	<b>1</b>
1.1 Bakgrund	
1.2 Syfte	
1.3 Teori och metod	
1.4 Frågeställningar	
<b>2. Gustav Vasa</b>	<b>2</b>
2.1 Legitimitet - berättelsen om den rättmätige kungen	
2.2 Katolska Kyrkan – Makt eller Gud?	
<b>3. Gustav Vasas myntning</b>	<b>3</b>
3.1 Symboler på svenska mynt 1522 – 1560: ett urval	
3.2 Framställningen av Gustav Vasa och hans maktsymboler	
3.3 Propaganda mot bristande legitimitet	
<b>4. Slutsatser och sammanfattning</b>	<b>7</b>
<b>5. Bilaga</b>	<b>9</b>
<b>6. Käll- och litteraturförteckning</b>	<b>10</b>

## **Abstract**

In this essay, I will try to see whether the king Gustav Eriksson Vasa of Sweden address the issue on legitimacy (or lack thereof) to the throne by examining the iconography in minting between the years 1522 - 1560. Additionally, I will examine Gustav Vasa's break with the Catholic Church, and whether this also reflects iconographically in the minting of that period.

## **Omslagsbild:**

1 daler, 1544, Heritage Auctions

# 1. Inledning

## 1.2 Bakgrund

Vår historia skulle vara ganska linjär och ordinär om det inte vore för dessa ikoniska individer som sätter outplånliga avtryck, både under sin samtid och i sitt eftermäle. Med en "larger-than-life" attityd, där inga metoder är för utstuderade, skapar de ett samhälle till för dem själva och sina närmaste.

Gustav Vasa, som representerade sin tid och sin samhällsklass, lyckades väl i att skapa myten om sig själv under sin livstid, så starkt att den överlevt till våra dagar. Gustav Vasa kommer till makten i en historisk brytningstid; i en tid efter långa, lågfrekventa inbördeskrig, och blir kung över ett ganska krigs- och konfliktrött land där befolkningen förmodligen längtar efter stabilitet och trygghet.

Gustav Vasa förstod vikten av, och var skicklig på att använda propaganda för detta mål. Mynt blev ett av flera verktyg för att förmedla berättelsen om sig själv.

## 1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att genom studier av ikonografin på svenska mynt under perioden 1522 – 1560, se om två omvälvande, och samtidigt högst personliga faktorer och händelser kommuniceras genom myntning: brytningen med katolska kyrkan, samt Gustav Vasas svaga och under sin samtid ifrågasatta tronlegitimitet.

## 1.3 Teori och metod

Min utgångspunkt är teorin att det finns en ikonografisk koppling till hans ifrågasatta kungalegitimitet, samt om motsvarande koppling finns för Gustavs brytning med katolska kyrkan. Min metod är att göra en översiktsstudie över Gustav Vasas myntning med avseende på ikonografin.

Jag har valt att utesluta de lägre valörerna i myntningen, klippningar, örtugar och fyrkar, då dessa mycket sällan uppvisar annan ikonografi än riksvapnet Tre Kronor. Jag har också valt att undanta korssymbolen i min översikt. Dels för att det är svårt att avgöra om det är ett heraldiskt kors, eller en kristen symbol. Dels för att korsen är så vanligt förekommande att en tolkning av deras närvaro inte skulle bidra till syftet med uppsatsen.

## 1.4 Frågeställningar

Hur ser den generella framställningen av Gustav Vasa ut i myntningen?

Visar sig propagandan mot bristande legitimitet i ikonografin?

Går det att koppla ikonografin till argumentation för Reformationen?

## **2. Gustav Vasa**

### **2.1 Legitimitet – berättelsen om den rättmätige kungen**

I Sverige hade länge den sönderfallande Kalmarunionen orsakat långdragna väpnade konflikter mellan Sverige, Danmark och Norge (Larsson, 1997, s.449). Konflikten kulminerade i Stockholms Blodbad där stora delar av den svenska adeln som hade starka kopplingar till tronen mördades. Även Gustav Vasas far, den (även med sin tid mätt) mycket brutale och hatade Erik Johansson Vasa, mördades under Blodbadet. Gustav Vasas legitimitet till tronen var svag på grund av avsaknaden av kungliga blodsband, samt på det sätt han kom till makten (Larsson, 2003, s. 60). Efter en serie militära framgångar i konflikten med Danmark och Kristian den II (Tyrann) väljs Gustav Vasa till riksföreståndare i Västerås 1521 och året därpå förhandlar Gustav Vasa med Hansan i Lübeck och säkrar dess politiska stöd samt militära uppbackning. År 1523 väljs Gustav Vasa till kung vid riksdagen i Västerås. Gustavs legitimitet som svensk kung var svag när han kliver upp på tronen 1523. I sina brev titulerar han sig själv som "Sveriges utkorade konung" men var långt ifrån att vara en ohotad monark, makt- och legitimitetsmässigt. Han tillhör en adlig familj men är inte kunglig. För att kunna mobilisera stöd för sin sak är Gustav tvungen att formulera en trovärdig härskarberättelse. En berättelse som inte bara ger mening åt de dagsaktuella politiska händelserna utan också överensstämde med tidens vedertagna normer om maktutövares legitimitet (Larsson, 2003, s. 67).

Två huvudsakliga utmaningar utkristalliserade sig här för Gustav. Han måste både motivera sin maktutövning som kung och sin rätt att handla på ett specifikt sätt, sin makt, men han behövde även motivera och försvara sin rätt till dessa maktbefogenheter, sin legitimitet, som svensk kung (Larsson, 2003, s. 78).

Bilden av den gode kungen vars främsta och kanske enda mål med sin understundom mycket hårdhänta maktutövning, var att ta hand om och skydda sitt folk och sitt rike. Gustav Vasas maktbas var högadeln och utländska legoknektar. Den faderliga uppmärksamhet han ägnar bönderna när han i sina brev ger råd och förmaningar om hur de ska bruka jorden, är egentligen förtäckta uppmaningar att bli effektiva på det att skatteintäkterna till kronan kan ökas. Gustav Vasa har förmågan att hålla sig väl med dem som på allvar kan hota makten, samtidigt som han skapar en familjär känsla mellan honom själv och bönderna (Larsson, 2003, s. 358).

### **2.2 Katolska Kyrkan - makt eller gud**

För Gustav Vasa kom första steget mot brytningen med Rom, i och med Gustavs vägran att på påvens order återinsätta ärkebiskop Gustav Trolle som avsatts av Sten Sture 1517. I Frankrike hade Frans I ett avtal med Rom om att få den reella utnämningmakten över landets biskopar, och Gustav insåg att vägen till en starkt kungamakt gick via kyrkans makt och egendomar (Larsson, 2003, s. 125 ff). 1524 bröts de officiella kontakterna mellan Sverige och Rom, och vid Riksdagen i Västerås 1527 gavs Gustav rätten att dra in kyrkans egendomar till staten, samt gavs rätten att utnämna biskopar (Larsson 2003, s. 132). Sveriges förste protestantiske ärkebiskop blev Laurentius Petri 1530, utsedd av Gustav Vasa utan påvligt godkännande. Den inledande reformationsprocessen kännetecknas av Gustavs vilja att kontrollera tillsättningen av kyrkans högre ledning, samt viljan att i många fall återta egendom från kyrkan som en gång tillhört kronan. 1536 avskaffas

den kanoniska rätten, som bland annat reglerar tillsättning av präster, synen på sakramenten samt hur ett kristet liv ska levas (Larsson, 2003, s. 222). Den svenska reformationen var således först ett sätt för Gustav att samla makten över hela riket, inklusive kyrkan, i sin hand. Eventuell religiös strävan lämnade han åt kyrkans män.

### 3. Gustav Vasas myntning

Gustav Vasa har redan i början av sin regeringstid en uppfattning om vad en rätt hanterad myntning kunde göra för honom i form av kommunikation och propaganda. Gustav Vasa var enligt Lars O. Lagerqvist den förnämste ekonom som suttit på Sveriges tron (Lagerqvist, 1995, s. 125) och han förstod att använda myntningens möjligheter. Under hans tid myntades ett så stort antal valörer med varierande ikonografi, att Kenneth Jonsson går så långt att han beskriver utmyntningen av olika valörer under Gustav som ett sammelsurium, men ett avsiktligt sådant, i linje med hans sätt att manipulera myntningen till egen, i detta fall, ekonomiska vinning (Jonsson, 2006, s. 19).

Det är anmärkningsvärt att Gustav Vasa, som satt på tronen i trettiosju år, myntade under sin regeringstid ut ca 160 olika varianter av mynt. (Tingström, 1965 s. 83-103). Hans efterträdare i Vasaätten (Erik XIV - Kristina) myntar tillsammans ut 240 varianter under en tidsperiod av sjuttiofyra år (Tingström, 1965, s. 104-147).

Gustav Vasas myntning är exceptionell även i jämförelse med andra länder vid denna tid. Henrik VIII, kung av England 1509-1542, i stort sett samtida och med likande inrikespolitiska förutsättningar att hantera (svaga kopplingar till tronen, samt brytningen med katolska kyrkan), har en betydligt mindre utmyntning. Henrik VIII utnyttjar inte heller maktstärkande symboler i samma utsträckning som Gustav Vasa. Henrik VIII lägger inte heller vikt vid att framställa sig själv i sin myntning (bild 1).



Bild 1. Exempel på Henrik VIII:s porträtt:

Vä: 1 groat, 2nd coinage, Heritage Auctions Hö: 1 penny, 1<sup>st</sup> coinage, Spink and Son

I sammanställningen 'English Hammered Coins', (North, 2018, s. 87 ff) förekommer Henrik VIII:s porträtt endast på fem mynttyper, som byst utan attribut, och som sittandes på en tron med spira i hand.

Ikonografin på farthing-myntet från 1st coinage, är ett exempel på släkten Tudors maktsymboler och syftar till att förstärka anspråken på den engelska kronan. Henrik VII plockade upp grindgallret (portcullis), den kungliga släkten Beauforts vapen, eftersom han var släkt med dessa på mödernet, samt den egna Tudorrosen, en kombination av den vita York-rosen och den röda Lancaster-rosen (bild 2).



Bild 2.  
1 farthing, 1st coinage 1509-1526, Classical Numismatic Group, Inc.

### 3.1 Symboler på svenska mynt 1522 – 1560: ett urval

**Kronan:** Representerar mycket – makt, triumf, seger, ära, etc. Formellt symboliserar den svenska kronan kunglig ära och värdighet.

**Äpplet:** Stod ursprungligen för världsherravälde (egentligen Kristi världsherravälde; därav korset ovanpå äpplet – själva äpplet symboliserar världen), men i Sverige är symbolen sedan länge nedgraderad till att syfta på att Gud håller sin hand över kungen och låter honom härska över riket.

**Spiran:** En allmän maktsymbol. Formellt symboliserar den i Sverige kungens rättfärdiga regering.

(Dick Harrison, Svenska Dagbladet, e-upplaga, 21 februari, 2010)

**Svärdet:** Symboliserar makten att bestraffa de onda och skipa rätt, samt kungens plikt och skyldighet att kriga för Sverige, att skydda riket med våld (Cederqvist, s. 22).

**Tre kronor:** Sveriges heraldiska nationalsymbol sedan 1330-talet (Nationalencyklopedin).

**Folkungalejonet:** Folkungalejonet ingår sedan 1448 i stora riksvapnet (Nationalencyklopedin).

**Vase:** Heraldisk vapenbild, känd som Vasaättens sköldemärke. Om dess egentliga innebörd råder delade meningar; en teori är att vassen föreställer ett s.k. murankare. Framställningen som en stiliserad sädeskärve är dock felaktig (Nationalencyklopedin).

**Dalpilarna:** Ingår i Dalarnas landskapsvapen sedan medeltiden. Landskapsvapnets korsade pilar fanns första gången på mynt präglade 1521 i Hedemora (Nationalencyklopedin).

### 3.2 Framställningen av Gustav Vasa

Kungaporträttens utseende och komposition under renässansen kännetecknas av att renässansmannen ställde sig i världens mitt och att meningen var att avbilda den avbildades kraft och hårdhet (Eco, 2005, s. 200). Exempel på denna porträttradition återfinns i svensk myntning från denna tid.

Myntikonografin under Gustav Vasa visar en medveten linje genom hela hans regeringstid. Hans porträttbild i hel- eller halvfigur, samt profil förekommer, med tre undantag, på samtliga mynt med valörerna gyllen, daler, mark och öre. På nästan alla avbildningar bär Gustav Vasa kungakrona, undantaget de tidigaste mynten där Gustav tituleras riksföreståndare (Se bilaga 1).

Symbolerna kompletteras med text med Gustav Vasas titlar. På hans mynt finns tre typer av titlar med olika varianter: Governator (riksföreståndare), Rex (kung) och Sanctus Ericus Rex (Erik den helige Konung) (Tingström 1965, s.49).



Under medeltiden kopplades Erik Den Heliges (1125-1160) regeringstid till en rättvis guldålder (Nationalencyklopedin). De flesta av Sturetidens mynt hade inskriften Sanctus Ericus Rex och som kung sätter Gustav Vasa aldrig sitt namn i detta sammanhang.

Gustav Vasa är riksföreståndare mellan 1521-1523 och titulerar sig då 'Governator', Han väljs till kung 1523, och anger därefter titeln 'Rex' i olika varianter.

På mynten under perioden 1522-1528, avbildas Gustav Vasa stående i helfigur med svärdet och riksäpplet. Denna uppställning: Gustav Vasa + äpplet + svärdet kommer att bli den mest vanligt förekommande i hans myntning.



Bild 3: Kröningsmynt, 1 gyllen 1528.  
Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG, Osnabrück and Lübke & Wiedemann KG, Leonberg

Gustavs släktvapen, vassen, ingår från första början i ikonografin på Gustav Vasas mynt. Vassen finns på gyllen och ören med mellan 1522 – 1532, och efter ett uppehåll återkommer symbolen regelbundet från och med 1539 till 1559, och blir då mer och mer framträdande (bild 3).

Det första myntet med dalpilarna är myntat i Hedemora, och under perioden inkorporerade vid fem tillfällen. Symbolen dyker också upp på mynt slagna i Åbo, Uppsala och Arboga. Dalpilarna, symbolen för stödet från Dalarna, blir med tiden överflödigt och upphör 1532 (bild 4).



Bild 4:  
1 öre 1523. Heritage Auction

Gustav i helfigur återkommer endast en gång efter denna period: på det berömda Salvatormyntet från 1540.  
Från och med 1534 avbildas Gustav Vasa i profil, antingen som byst eller halvfigur, och med riksäpplet och svärdet.

Mellan 1534 och 1538 ändras framställningen av Gustav Vasa på daler- och markmynt slagna i Stockholm. Här återfinns Gustav vid fyra tillfällen med en spira och inte ett svärd. Vid åtta tillfällen finns inga symboler alls tillsammans med Gustav. Även kungaporträtten är mer stiliserade med en profilbild (bild 5).



Bild 5: ½ mark Västerås, 1536-37, Myntkabinettet



Bild 6: ½ mark, Svartsjö, 1541 – 1544, Haljak Coin Auction

Från och med 1539 och myntningen i Västerås blir porträtten av Gustav mer "konungsliga". Denna utveckling av Gustavs porträtt accentueras från och med 1541 då myntningen flyttas till Svartsjö. Mynten blir också mer detaljerade med fler maktsymboler på samma mynt (bild 6). Myntningen återkommer till Stockholm 1556.

### 3.3 Propaganda mot bristande legitimitet

Symboler för makt och kungadöme är närvarande genom hela Gustav Vasas myntning, och i stort sett alltid kopplat till porträtt av kungen. Det mest intressanta i detta är den stora närvaron av svärdet som Gustav Vasa bär. Han väljer svärdet vid de allra flesta tillfällena, tjugoen gånger och spiran bara fyra. Detta kan självfallet vara en tillfällighet, men efter vad vi vet om Gustav Vasa, så är detta troligtvis ingen slump.

Tolkningen av detta svärdbärande har flera aspekter. En tolkning är att det är en visualisering av Gustav Vasas beredvillighet att ta till våld för att skydda riket och dess intressen, det vill säga Gustavs intressen. En annan, och kanske mer subtil tolkning är att Gustav Vasa stoltserar med sin ringa härkomst. Det är som om han säger "Jag tog makten, den gavs inte till mig. Jag är där jag är tack vare egna meriter."



#### 4. Slutsatser och sammanfattning

I den samlade myntningen för Gustav Vasa, är den religiösa världens symboler i princip obefintliga, om man som jag i denna uppsats undantar korset som var mer av en tradition än ett religiöst meddelande.



Bild 7. 1 daler, 1544 Bild: Heritage Auctions

Ett vackert undantag är Salvatorsmynten som ges ut i fyra varianter mellan 1540 - 1559. Jag tolkar dock här ikonografin som en demonstration av Gustavs makt på jorden, och den tydliga maktfördelningen mellan jord och himmel. Gustav Vasa och Salvator Mundi, Vår Frälsare, är jämligar. Båda är storleksmässigt jämförbara, och båda bär Riksäpplet/Världsäpplet (bild 7).

Gustav Vasa bär sitt svärd, inte en spira. Han är en försvarare som inte tvekar inför våldsutövning, och ikonografin fungerar påminnelse om att Gustav Vasa inte tvekade att försvara makten och riket. Riksvapnet har en framträdande plats, och består nu av vasen i mitten, omgiven av Tre Kronor och Folkungalejonen. Slakten Vasa finns nu på sin rättmätiga visuella plats.

Berntson menar att det folkliga motståndet mot Reformationen var mer av arten "varför ändra något som vi alltid gjort", och inte ett religiöst motiverat motstånd. Till syvende og sidst hanteras Reformationen pragmatiskt av de flesta klasserna i Sverige (Berntson, 2016, s. 362 ff.). Det kan vara en av förklaringarna till varför ikonografin på Gustav Vasas mynt har en kraftig slagsida mot att avbilda den världsliga maktens symboler, och inte en kamp för den rätta religiösa läran som måste vinnas. Reformationen var inte en kamp som behövde föras i myntningen.

När det gäller framställning av Gustav Vasa och hans maktanspråk, menar jag att ikonografin och myntningen under Gustav Vasa visar på en genomtänkt strategi, där Gustav Vasas maktanspråk konsekvent visualiseras med hjälp av ett allmänt känt symbolspråk. Symbolspråket heter makt, och Gustav talar det flytande.

Från tidig myntning inkorporerar han sin icke-kungliga vapensköld, vasen, i det svenska riksvapnet. Inledningsvis är vasen inte alltför tydlig, med efter hand i takt med att Gustav sitter att mer säkert, framträder vasen mer.

Övrigt maktspråk är lika tydligt: den mest vanligt förekommande symbolen, förutom 'tre kronor' och riksäpplet, är svärdet i Gustav Vasas hand.

Det är tydligt att det är Gustav Vasa som har makten över myntningen. Hans porträttbild finns på i stort sett alla mynt av valörerna gyllen, mark, daler och öre. Gustav Vasa är extremt närvarande i sin myntning, vilket jag anser vara en spegling av hans målsättning med sitt maktutövande. Gustav Vasa var en kung som hade kontroll och som lade sig i samtliga av rikets angelägenheter. Gustav Vasas bristande kvaliteter vad gäller härstamning, kompenserar han mer än väl genom kvantitet i styre, förvaltning och våldsmonopol. Och det visar han i sin myntning.

## 5. Bilaga

### Sammanställning av symboler i Gustav Vasas myntning 1522 – 1560

Årtal	Gustav	Svärd	3 kr	Vase	Äpple	Dalpil	Lejon	Spira	Gyllen	Mark	Daler	Öre	Myntort
1522	Halv	X	X			X						Ok.	Hedemora/Söderköping/Västerås
1523	Hel	X	X			X						1	Åbo
1524	Hel	X										1	Åbo
1522	Hel	X	X	X	X	X						1	Uppsala
1523	Hel	X	X	X	X				1				Uppsala
1522	Hel	X	X	X	X	X							Arboga
1528-30	Hel	X	X	X	X							1	Västerås
1523	Hel	X	X						1/2				Stockholm
1523-32	Hel	X	X	X - 28	X	X						1	Stockholm
1528	Hel	X	X	x	x		X		1				Stockholm
1534	Hel	X	X	x	x		X				1		Stockholm
1534	Profil	x	x	x							1		
1534-38	Profil		X	x	x		X	X					
1534	Profil	X	X				X	X			1/2		Stockholm
1536-37	Profil Rustning		X	x				X		1			Stockholm
1536-37	Profil Rustning		X					x		1/2	1 1/2	2	Stockholm
1536	Text		X							1/2			Stockholm
1538	Profil Rustning		x	x						1			Västerås
1539-40	Profil Rustning	x	x	x	x		x			1			Västerås
1539-40	Profil Rustning	x	x	x	X					1/2			Västerås
1538-40	Profil		x	x								2	
1540	Hel	x	x	x	x		x				1		Västerås
1542-47	Profil Salvator	x	x	x	x		x				1		Svartsjö
1544-45	Profil		x	X stor							1/2		Svartsjö
1541-49	Profil	x	x	x	x		x			1			Svartsjö
1541-44	Profil		x	x								2	Svartsjö
1556-58	Profil	x	x	x	x		x			1			Åbo
1556-58	Profil	x	x	x	x		x			1/2			Åbo
1556-58	Profil			x								2	Åbo
1556	Profil Salvator	x	x	x	x		x				1		Stockholm
1556-58	Profil	x	x	x	x		x			1			Stockholm

1556-59	Profil	x	x	x	x		x			1/2			Stockholm
1557-60	Profil		x									2	Stockholm
													Stockholm

## 6. Käll- och litteraturförteckning

### Källor:

Nationalencyklopedin, Tre Kronor. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/tre-kronor>(hämtad 220420)

Nationalencyklopedin, Folkungalejonet.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/folkungalejonet> (hämtad 220422)

Nationalencyklopedin, Vase. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/vase> (hämtad 220420)

Nationalencyklopedin, Dalarna. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/dalarna> (hämtad 220420)

Nationalencyklopedin, Erik den helige. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/erik-den-helige> (hämtad 220424)

### Litteratur:

Ahlström, Bjarne + Almer, Yngve + Hemmingsson, Bengt: *Sveriges Mynt 1521 - 1977*, Numismatiska Bokförlaget AB, Stockholm 1976

Berntsson, Martin: Fanns det ett folkligt reformationsmotstånd i Sverige under 1500-talet? Heiding, Fredrik + Nyman, Magnus (red): *Doften av Rykande veckor - reformationen ur folkets perspektiv*. Artos & Norma Bokförlag, Skellefteå, 2016

Cederqvist, David: *Svärdens makt - Gustav Vasas rikssvärd*, C-uppsats, Mittuniversitetet, 2020

Eco, Umberto: *Om skönhet*, Bromberg, Stockholm, 2005

Göransson, Sven: *Kyrkohistorisk orientering*, Svenska Bokförlaget, Uppsala, 1970

Hallenberg, Mats: *King Gustav Vasa and the Legitimization of a New Royal Dynasty in Sweden*. Paper to The Sixteenth Century Studies Conference, Pittsburgh October 2003 Mats Hallenberg, University of Stockholm

Harrison, Dick: Svenska Dagbladet, e-upplaga, 21 februari, 2010

Jonsson, Kenneth: "Valörmotiv på mynt", *Myntstudier*, Numismatiska Forskningsgruppen, 2006:2 - juni)

Lagerqvist, Lars: Äldre Vasatid, *Numismatiska Meddelanden XL*, Svenska Numismatiska Föreningen, Stockholm 1995, sid. 125-180

Larsson, Lars-Olof: *Gustav Vasa - Landsfader eller tyrann?* Bokförlaget Prisma, Stockholm, 2002.

Lars-Olof Larsson, *Kalmarunionens tid*, Bokförlaget Prisma, Stockholm 1997

North J.J., *English Hammered Coinage vol 2: Edward 1 to Charles 11 1272-1662*, Spink Books; 3rd Rev ed. edition 2018

Tingström, Bertel: *Svensk Numismatisk Uppslagsbok, Mynt i ord och bild 1521 - 1962*, MC Hirsch Förlag, Stockholm 1965





Stockholms  
universitet